

Aan: Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Rijkswaterstaat Leefomgeving
Betreft: internetconsultatie aanvullingswet Bodem

Inleiding

De Aanvullingswet Bodem is voorgelegd voor consultatie. We hebben hier kennis van genomen. deze reactie vragen we met name aandacht voor de gevolgen die deze aanvullingswet heeft voor de gemeenten die op dit moment geen Wbb-bevoegd gezag zijn.

De Aanvullingswet Bodem leidt ons inziens per definitie tot meer werkzaamheden bij de huidige niet-bevoegd gezag gemeenten. We vragen om voor de implementatie en uitvoering vanaf 2018 financiële compensatie beschikbaar te stellen, vergelijkbaar met de compensatie van de provincies voor de Wbb-taken.

Wij wijzen voorts op de constatering dat de regionale uitvoeringsdiensten en omgevingsdiensten op verschillende wijzen georganiseerd zijn en dat het niet zonder meer vanzelfsprekend is dat deze diensten een rol kunnen spelen bij de implementatie en toepassing van de nieuwe bodemregelgeving. Hoe dan ook zullen eventuele extra taken van de regionale uitvoeringsdiensten en omgevingsdiensten, door gemeenten aanvullend gefinancierd moeten worden.

Grondwater

We signaleren onduidelijkheid als het gaat om de verantwoordelijkheden voor de grondwaterkwaliteit. Hoewel de memorie uitvoerig ingaat op grondwater in algemene zin, vrezen wij toch dat er ongewenste situaties kunnen ontstaan omdat de overheden hun taken (en die van de andere bestuurslagen) verschillend interpreteren. Hiervan zou bijvoorbeeld sprake kunnen zijn als de gemeente vreest dat de verspreiding van een grondwaterverontreiniging leidt tot negatieve effecten in de toekomst en ingrijpen nodig vindt, terwijl de provincie oordeelt dat er vanwege het schaalniveau geen sprake is van beïnvloeding van het grondwaterlichaam en de beschikbare middelen op grond van haar watertaken niet toepasbaar acht. Mochten zulke situaties zich voordoen, wat in de praktijk zal blijken, dan verzoeken wij het rijk om bereid te zijn om een oplossingsrichting mogelijk te maken.

Met name vragen we aandacht voor de aanpak van de 'oranje locaties' (samenhangende grondwaterverontreinigingen).

Decentralisatie

De meeste niet-rechtstreekse gemeenten (niet bevoegd gezag Wet bodembescherming) beschikken slechts over een beperkte capaciteit op het werkveld bodem. Het gaat daarbij niet alleen om technisch inhoudelijke kennis van bodemverontreiniging, maar ook om beleidsmatige en financieel juridische capaciteit die nodig is om bodem op een adequate manier in de integrale omgevingsvisie en het lokale omgevingsplan op te nemen. Uitbreiding en/of overdracht naar Omgevingsdiensten zal niet zonder financiële gevolgen kunnen.

Daarnaast dient er met het oog op de verdere decentralisatie aandacht te zijn voor de overdracht van dossiers en taken van de provincies aan de gemeenten. In het convenant bodem en ondergrond zijn afspraken gemaakt over een 'warme overdracht'. Wij dringen aan op een zeer gedegen overdracht en deze warme overdracht onderdeel te laten zijn van de implementatie van de Aanvullingswet bodem

Aandacht voor de financiële risico's. In hoofdstuk 6 van de Memorie van Toelichting wordt

opgemerkt dat de uitvoeringslasten van de gemeenten afnemen. We zien dit graag nader onderbouwd. Er is geen financiële onderbouwing bijgevoegd, dus dit kan nog niet door ons worden beoordeeld. Voor de financiële consequenties maken we ons zorgen op de volgende punten:

- Er komen meer saneringen te vallen onder algemene regels. De beoordeling ervan en toezicht erop verschuift van de provincie naar de gemeenten.
- Verschuiving van taken toezicht en handhaving naar gemeenten. Dat is onder andere het gevolg van het feit dat er algemene regels worden gesteld voor saneringen (soort meldingsstelsel), in plaats van beoordeling van saneringsplannen vooraf.
- Bij toevalsvondsten is het aan de gemeente om te bepalen of er gezondheidsrisico's zijn (dus extra onderzoekskosten) en moet de eerste gevaarzetting worden weggenomen. Weliswaar kunnen deze kosten worden verhaald, maar het is zeer de vraag in hoeverre dit in praktijk haalbaar is.
- Lopende saneringen vallen onder overgangsrecht tot en met instemming op het evaluatieverslag. Eventuele nazorg (nazorg zelf of monitoring op de nazorg?) komt bij de gemeenten te liggen.
- Gevolgen voor het bodeminformatiebeheer. Momenteel vervult de provincie Overijssel daarin een centrale rol.

Overige aandachtspunten:

- Uitwerking van het principe 'de vervuiler betaalt'. De verantwoordelijkheid voor de bodemkwaliteit lijkt namelijk niet bij de vervuiler neergelegd te worden, maar bij de eigenaar of erfpachter van een perceel.
Veel bedrijven hebben zich destijds aangesloten bij de BSB-stichting maar niet allemaal. Terwijl deze deelnemers hebben moeten investeren in onderzoek en sanering, zijn er ook nog steeds terreinen waar geen of nauwelijks bodemonderzoeksgegevens van bekend zijn. Van deze bedrijfsterreinen wordt het straks alleen maar moeilijker om inzicht te krijgen in de bodemkwaliteit laat staan sanering af te dwingen. Dit doet eigenlijk geen recht aan de bedrijven die wel (actief) met de bodem aan de slag zijn gegaan en het principe 'de vervuiler betaalt'.
- In hoofdstuk 2 is opgenomen dat in de nieuwe regelgeving sprake zal zijn van een gelijkwaardig beschermingsniveau. De nieuwe regelgeving richt zich echter met name op risico's voor de gezondheid, terwijl het huidige beleid onderscheid maakt in risico's voor de mens, plant of dier.
- Verduidelijken of de zorgplicht betrekking heeft op dezelfde activiteiten als onder de Wbb, zoals ook in het convenant is aangegeven. In de omgevingswet staat activiteit namelijk niet gedefinieerd.
- Onduidelijk is hoe met de asbestbodempoging in de periode 2018-2020 en de resterende asbestopgave na 2020 wordt omgegaan en wie hiervoor bevoegd gezag wordt. Dit is met name voor de gemeente Hof van Twente belangrijk om hierover tijdig duidelijkheid te hebben.
- Opnemen van de zorgplicht voor asbest vanaf 1993.
- Voormalige stortplaatsen. De memorie gaat er aan voorbij dat het onder de huidige wetgeving voor veel voormalige stortplaatsen niet mogelijk is over te gaan tot de vaststelling en aanpak van eventuele risico's. Deze stortplaatsen niet vallen onder de reikwijdte van de Wet bodembescherming, noch de Wet milieubeheer.
- Het belang van goed historisch onderzoek op locatieniveau, de beschikbaarheid van (bodem)informatie die hiervoor nodig is en de verantwoordelijkheid hiervoor lijkt onvoldoende geborgd.
- In hoofdstuk 6 van de Memorie van Toelichting staat dat de afname van het aantal saneringen naar verwachting beperkt zal zijn. Dit signaal komt echter niet overeen met de overige tekst, waarin wordt uitgestraald dat de (bodem)onderzoekslasten afnemen en er alleen sanering nodig is bij ontwikkelingen.
- Aandacht wordt gevraagd voor rechtsgelijkheid als de levels tussen voorkeurswaarde en maximale waarden bepaald moet worden door lokale overheden. Dat kan leiden tot verschillen binnen gemeenten, tussen gemeenten en regio's, maar ook in de tijd door wijzigingen van lokale

besturen en hun inzichten. Dit staat nog los van te ontstane nieuwe inzichten (zoals nu over lood of door bijvoorbeeld nieuwe stoffen).